

การประเมินการดำเนินงานปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์
ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
กรณีศึกษา กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) *

The Evaluation of Suppression of Human Trafficking Operations
Under the National Security Strategy:
A Case Study of the Anti – Trafficking in Persons Division

ณัชชาภัทร อมรกุล **

Natchapat Amorngul ***

ปรีชญานันท์ นักพ็อน ****

Preechaya Nakfon *****

บทความนี้

Received

15 กุมภาพันธ์ 2564

Revised

8 เมษายน 2564

Accepted

10 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอผลประเมินกระบวนการดำเนินงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติ และเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การสำรวจด้วยแบบสอบถามจากผู้ปฏิบัติงานในกองบังคับการฯ จำนวน 113 คน และกลุ่มประชากรทั่วไป 400 คน ซึ่งผลการศึกษาวិจัยพบว่า กองกำลังป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับโดยฉันทามติจากทั้งภายนอกและภายในประเทศ ภายใต้กรอบข้อตกลงระหว่างประเทศ และกรอบของกฎหมาย นโยบายระดับชาติและกลไกในการปฏิบัติงานภายในประเทศให้ทำงานด้านการปราบปราม

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยชื่อ การติดตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ: ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง กรณีศึกษาของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยสถาบันพระปกเกล้า

** นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

*** Expert Researcher, The College of Politics and Governance, King Prajadhipok's Institute

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ดร.)

***** Assistant Professor, Department of Political Science, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University (Ph.D.)

การค้ามนุษย์ ส่งผลให้หน่วยงานนี้มีกรอบภารกิจที่ชัดเจน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ และบุคลากรมีความเชื่อมั่นในการทำงาน ในส่วนของการส่งเสริมศักยภาพของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาตินั้น ควรมีการพิจารณาเพิ่มความเชื่อมโยงกับประชาชน โดยการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และการประชาสัมพันธ์การทำงานของหน่วยงาน การพิจารณาปรับปรุงงบประมาณในการดำเนินการสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย, วัสดุอุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีที่เอื้อต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์สามารถทำภารกิจที่มีความสลับซับซ้อนและละเอียดอ่อนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การค้ามนุษย์, ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง, กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.)

Abstract

This article aims to present the result of an evaluation of operations of the Anti-Trafficking in Persons Division (ATD) under the National Security Strategy, and to make recommendations to improve the national strategy. This research employed both qualitative method by analyzing reports and papers and interviewing personnel of the ATD, and quantitative method by means of questionnaire surveys from 113 executives and officers in the ATD and another 400 to ordinary people. The findings of this research were that the duties of the ATD were backed up from both external and internal consensus, such as international agreements, legal framework, national policies, and operational mechanisms, which has supported this organization to have a clear responsibility that has helped enhance the performance and confidence of the personnel in the organization. In order to support and promote the potential of the ATD's performance for the national strategy, public relations should be improved by providing knowledge and understanding of human trafficking as well as the obligations of the TPD. There should be an increase in the budget, tools and instruments as well as technology that are used in the TPD, so that the organization can better effectively perform its complicated task.

Keywords: Human Trafficking, National Security Strategy, Anti Trafficking in Persons Division

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การค้ามนุษย์นับเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงหรืออาชญากรรมร้ายแรง และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างทารุณ ทุกๆ ปี โดยที่มาของการค้ามนุษย์ในยุคปัจจุบันไว้ว่า มี 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยแรก คือ การจบสิ้นลงของสงครามเย็นนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศต่างๆ และปัจจัยที่สองคือ ความต้องการที่จะไปทำงานนอกประเทศของประชากรในหลายประเทศโดยเริ่มเห็นช่องทางในการขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของตัวเองมากขึ้น แต่การย้ายถิ่นออกไปทำงานในต่างประเทศ จึงอยู่ในรูปแบบของธุรกิจค้าแรงงาน มากขึ้น และเริ่มมีการเอารัดเอาเปรียบแรงงานมากขึ้น เช่น มีการสร้างข้อมูลหลอกลวงแรงงาน และเกิดธุรกิจใต้ดินนอกระบบที่นำส่งแรงงานไปอีกประเทศหนึ่งอย่างผิดกฎหมาย และละเมิดกฎหมายของการเดินทางข้ามประเทศ จนในที่สุดได้เข้าไปสู่วงจรธุรกิจนอกระบบและมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบอื่นๆ ทำให้เกิดวงจรที่เรียกว่า การค้ามนุษย์ในเวลาต่อมา (ศิบัติ นพประเสริฐ, 2553, น. 23) ทั้งนี้ การค้ามนุษย์ได้รับคำนิยามที่ปรากฏอยู่ในพิธีสารว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กเพิ่มเติมอนุสัญญาแห่งองค์การสหประชาชาติ เพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) พิธีสารฉบับนี้ได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติในปี ค.ศ. 2000 และได้มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2003 และในเดือน พฤษภาคม ค.ศ. 2563 มีการรับรองโดย 176 ประเทศ หน่วยงานที่รับผิดชอบนำพิธีสารนี้ไปปฏิบัติคือ สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ซึ่งเสนอความช่วยเหลือในด้านการร่างกฎหมาย และสร้าง

ยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการค้ามนุษย์ และช่วยเหลือด้านทรัพยากรและเครื่องมือต่างๆ ตามกฎหมาย พิธีสารนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้รัฐที่ให้สัตยาบัน มีความมุ่งมั่นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ คัดกรองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ และได้ให้คำนิยามการค้ามนุษย์ไว้ในมาตราที่ 3 ที่มีใจความสำคัญในการระบอบองค์ประกอบของการค้ามนุษย์ 3 ประการคือ สิ่งที่ทำ (The Act) ได้แก่ การจัดหา การขนส่ง การยกย้ายถ่ายเท การเก็บรักษา หรือการรับบุคคล วิธีการ (The Means) ได้แก่ การคุกคามหรือการใช้กำลังการบีบบังคับการลักพาตัวการฉ้อโกงการหลอกลวงการใช้อำนาจในทางที่ผิดต่อบุคคลเปราะบาง หรือการจ่ายเงินหรือผลประโยชน์ให้กับบุคคลที่ควบคุมเหยื่อ มีวัตถุประสงค์ (The purpose) คือ เพื่อจุดประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ ซึ่งรวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของผู้อื่น

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การบังคับใช้แรงงาน การเป็นทาสหรือการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันและการกำจัดอวัยวะ เป็นต้น ภายหลังจากนิยามดังกล่าวกลายเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดคำนิยามของการค้ามนุษย์ทั่วโลก และในการพิจารณาว่า การกระทำใดจะถือเป็นการค้ามนุษย์หรือไม่นั้น ให้พิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ได้แก่ การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการบังคับต้ออวัยวะเพื่อการค้า ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ ถือเป็นประเด็นที่ประเทศไทยได้ประกาศเป็น “วาระแห่งชาติ” เพื่อเปลี่ยนวิกฤตที่ไทยถูกลดอันดับการค้ามนุษย์จากกลุ่มที่ 2 ที่ถูกจับตามอง (Tier 2 Watch list) ลงมาเป็นกลุ่มที่ 3 (Tier 3) ซึ่งหากประเทศไทยไม่ได้แสดงความพยายาม

ที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาจจะมีแนวโน้มที่จะถูกคว่ำบาตรจากสมาชิกประชาคมโลกในด้านต่างๆ เช่น การตัดสิทธิในการได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร หรือ มีผลต่อการเจรจาเขตการค้าเสรีต่างๆ เป็นต้น

ความกดดันจากประชาคมโลก จึงเป็นโอกาสดีที่ไทยจะเร่งสร้างระบบเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ เพราะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และมีความต่อเนื่องกับปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความมั่นคง และความเหลื่อมล้ำ โดยที่ปัญหาการค้ามนุษย์มีมิติที่ค่อนข้างซับซ้อนและมีความเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วน ดังนั้นการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จึงได้รับความร่วมมือจากหลายประเทศและหลากหลายหน่วยงาน ด้วยเหตุนี้สถานการณ์และความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์ข้างต้น ส่งผลให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เพื่อกำหนดกรอบและแนวทางในการบริหารและพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้ประเทศไทยมี “ยุทธศาสตร์ชาติ” คือ “เป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ” เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ก่อนที่จะเข้ามาบริหารประเทศ และก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนระดับอื่นๆ รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณด้วย ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ชาติได้ถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 ให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย การพัฒนาประเทศ มาตรา 142 การเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการต่างๆ มาตรา 162 คณะรัฐมนตรีที่จะบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้อง

กับหน้าที่ของรัฐ แผนนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ มาตรา 270 ให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตามเสนอแนะ เปรียบเทียบการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และพระราชบัญญัติจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยมาตรา 5 กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่า 20 ปี และหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ และการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว กำหนดให้ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เป็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ใน 6 ยุทธศาสตร์ชาติที่จะเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศด้านความมั่นคงในระยะเวลา 20 ปีจากนี้ไป โดยมีเป้าหมายที่จะ “บริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ และกำหนดในแผนย่อยที่ 2 คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาและผลกระทบต่อความมั่นคง ในส่วนของการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการพัฒนาประเทศ ซึ่งกำหนดประเด็นการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ แผนป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางการในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นดังที่กล่าวไปข้างต้น โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และกำหนดหน่วยปฏิบัติในแต่ละมาตรการไว้อย่างชัดเจน เพื่อรับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานตามแผนงานดังกล่าวให้เกิดขึ้นจริง

ทั้งนี้ ด้วยพันธกิจของสถาบันพระปกเกล้าและเพื่อให้เกิดความเกี่ยวข้องสอดคล้องเชื่อมโยงและต่อยอดกับงานวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าในเรื่องความมั่นคงรูปแบบใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหา

ความมั่นคงทางไซเบอร์ 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 4) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง 5) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย 6) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 7) การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ 8) การเฝ้าระวังและป้องกันประเด็นทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง 9) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 10) การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 11) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติพื้นที่ชายแดน 12) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล 13) การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน 14) การพิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 15) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงเฉพาะกรณี โดยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อยู่ในข้อที่ 3 ของความมั่นคงในรูปแบบใหม่นี้

สถาบันพระปกเกล้าจึงได้มีการหยิบยกประเด็นภารกิจเรื่องการปราบปรามการค้ามนุษย์ในยุทธศาสตร์ชาติเข้ามาศึกษา โดยมุ่งเน้นการติดตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในประเด็นเรื่อง “การป้องกันและแก้ไขการค้ามนุษย์” ไปสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ของ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (Anti-Trafficking in Persons Division) ซึ่งนับเป็นหน่วยปฏิบัติหลักที่สำคัญที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ มาสู่แผนปฏิบัติงาน และแนวทางการปฏิบัติงานค้ามนุษย์ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งประเมินการดำเนินงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ตลอดจนความคิดเห็นจากประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ อันจะเป็น

การเสนอแนะนโยบายที่ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของการค้ามนุษย์ในยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
2. เพื่อประเมินการดำเนินงานปราบปรามการค้ามนุษย์ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

แนวคิดและกรอบการประเมิน

การประเมินการดำเนินนโยบายและแผน นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญหนึ่งในกระบวนการนโยบายสาธารณะ เพื่อเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินนโยบายและแผนในแต่ละขั้นตอน ตลอดจนรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการ รวมทั้งการศึกษาถึงผลลัพธ์และผลกระทบ อันเกิดจากการดำเนินนโยบายสาธารณะที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของนโยบาย แผนงาน และโครงการดังกล่าว (เรื่องวิทย เกษสุวรรณ, 2550, น. 391) ดังนั้นในการดำเนินนโยบายสาธารณะ ควรกำหนดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินนโยบาย ประกอบกับการกำหนดหน่วยปฏิบัติที่รับผิดชอบในการติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้รับข้อมูลจากการดำเนินนโยบายจริงมาพิจารณาตรวจสอบว่านโยบายสาธารณะนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้พบว่า นโยบายสาธารณะที่มีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบจะสามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้มากกว่านโยบายที่ไม่มีระบบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน (วรเดช จันทรศร, 2558, น. 33)

การติดตามนโยบาย (Policy Monitoring) เป็นการรวบรวมข้อมูล ตลอดระยะของการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มต้น ระหว่างการดำเนินโครงการ และเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ว่ามีการปฏิบัติงานจริง กิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตรงกลุ่มเป้าหมาย ตรงตามเวลาที่วางแผนไว้หรือไม่ และสามารถนำข้อมูลมาจัดการให้มีความมั่นใจว่าโครงการที่มีคุณภาพ (Rossi, Freeman & Lipsey, 2004, p. 171; Chen, 2015, p. 204; นิศา ชูโต, 2541, น. 307) หรืออาจกล่าวได้ว่า การติดตามนโยบายเป็นการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินนโยบายและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงซึ่งสามารถสังเกตได้ โดยทำการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ จากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของโครงการมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่กำหนดไว้ ทั้งการประเมินขอบเขตของการให้บริการ (Service Utilization) โดยตรวจสอบขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดได้รับการตามที่ตั้งใจไว้ และการประเมินแผนงานองค์การ (Program Organization) โดยตรวจสอบการให้บริการจริงเปรียบเทียบกับแผนการให้บริการที่ตั้งใจจะดำเนินการเพื่อนำมาเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่สะท้อนความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบาย (Dunn, 2018, pp. 404-405; Rossi, Freeman & Lipsey, 2004, p. 183; พิสนุ พองศรี, 2549, น. 8) ทั้งนี้ การติดตามนโยบายถือเป็นภารกิจประจำที่สำคัญหนึ่งในการบริหารจัดการเพื่อกำกับและควบคุมให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาในขณะปฏิบัติงานได้ตามข้อมูลที่พบในแต่ละช่วงเวลาได้ทันทั่วทั้ง (นิศา ชูโต, 2541, น. 306) ในขณะที่การประเมินนโยบาย (Policy Evaluation) เป็นการเรียนรู้ (Dye, 1978, pp. 5-6) หรือระเบียบวิธีวิจัยในการเรียนรู้ (Posavac, 2011, p. 3) เกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ดำเนินไป โดยการประมาณการหรือประเมินค่าของสิ่งที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

ตามนโยบายที่กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอนตลอดระยะเวลาการดำเนินนโยบาย รวมทั้งการวัดผล การสร้างกระบวนการวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายหรือโครงการ (Anderson, 2015, p. 151; Rossi, Freeman & Lipsey, 2004, p. 5; สมบัติ อึ้งธัญวงศ์, 2546, น. 485) เพื่อให้คำตัดสินอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการดำเนินงาน ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม (นิศา ชูโต, 2541, น. 308) โดยพิจารณาถึงการเข้ารับบริการหรือรับประโยชน์จากกลุ่มเป้าหมาย และคุณภาพของการดำเนินงานว่าสามารถสร้างประโยชน์ได้ตามที่คาดหวังต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบความคุ้มค่าของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับต้นทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน (Posavac, 2011, pp. 8-9) โดยใช้ระเบียบวิธีทางสังคมศาสตร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ (สมบัติ อึ้งธัญวงศ์, 2546, น. 485) ทั้งนี้ เหตุผลที่ต้องมีการประเมินการดำเนินนโยบายเพราะการให้บริการของนโยบาย แผนงาน โครงการอาจจะไม่ถึงมือของกลุ่มเป้าหมาย (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2555, น. 205) หรือไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนดจริง ดังนั้น การประเมินนโยบายจึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการให้ครอบคลุม ตั้งแต่การประเมินสภาพแวดล้อมของนโยบาย การประเมินปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินนโยบาย การประเมินกระบวนการดำเนินงาน นโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลผลิตนโยบาย การประเมินผลลัพธ์นโยบาย และการประเมินผลกระทบนโยบาย เพื่อให้ทราบข้อมูลการดำเนินงานจริงมาเปรียบเทียบกับนโยบายที่ออกแบบไว้อย่างสมบูรณ์

ทั้งนี้ การประเมินกระบวนการนโยบายควรมุ่งเน้น การประเมินการขับเคลื่อนนโยบายและแผนไปสู่ การปฏิบัติ (Program Implementation) โดยเป็น การพิจารณาการดำเนินการตามแนวนโยบายเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดย Berman (1978, pp. 157-184) ได้เสนอกรอบการวิเคราะห์การนำ นโยบายไปปฏิบัติในสองระดับ คือ ขั้นตอนการแปลง นโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับมหภาค (Macro stage) เป็นขั้นตอนที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงาน ในส่วนกลาง ซึ่งมีบทบาทควบคุมนโยบายโดยตรง และ ขั้นตอนการแปลงนโยบายหรือโครงการไปสู่การปฏิบัติ ในระดับจุลภาค (Micro stage) จะเป็นขั้นตอนที่อยู่ใน ความรับผิดชอบของหน่วยงานในระดับพื้นที่ หรือ หน่วยปฏิบัติซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงาน ตามโครงการ โดยการศึกษาในครั้งนี้จะมุ่งประเมิน การขับเคลื่อนแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ไปสู่การปฏิบัติในระดับจุลภาค คือการขับเคลื่อนแผนงาน ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่ง เป็น การประเมินใน 3 ขั้นตอนหลัก (วรเดช จันทรศร, 2552, น. 37-42) คือ ขั้นการระดมพลัง (Mobilization) โดยการพิจารณารับนโยบาย และการแสวงหาความ สนับสนุน ขั้นการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) และขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง (Institutionalization or continuation) นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน ที่กำหนด เพื่อติดตามตรวจสอบว่า มีการดำเนินงานตาม ขั้นตอนและวิธีการทำงาน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ กำหนดไว้ในนโยบาย แผนงาน หรือโครงการหรือไม่ ทั้งนี้ Rossi, Freeman & Lipsey (2004, p.171) ได้เสนอ ประเด็นคำถามสำหรับการติดตามและประเมิน กระบวนการ ว่าควรมุ่งตั้งคำถามเกี่ยวกับการนำนโยบาย ไปปฏิบัติ ขั้นตอน และการดำเนินการ

ในการศึกษาครั้งนี้ มีกรอบการดำเนินงานใน 2 ส่วน ดังนี้

1. การประเมินการดำเนินงานปราบปรามการค้า มนุษย์ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ตาม ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ใน 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การรับรู้ต่อปัญหาการค้ามนุษย์ เป็น การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สถานการณ์ปัญหา การค้ามนุษย์จากผู้ปฏิบัติงานของกองบังคับการ ปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งประชาชนในแต่ละพื้นที่

1.2 การประเมินกระบวนการดำเนินงานของ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นการสำรวจ ข้อมูลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้า มนุษย์ในพื้นที่จากบุคลากรของหน่วยงาน ซึ่งจะ ครอบคลุมการดำเนินงานสืบสวน งานจับกุมปราบปราม งานสอบสวน งานประสานเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายและ พยาน งานตรวจพื้นที่และงานประชาสัมพันธ์และ การอบรมให้ความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับ กระบวนการดำเนินงานจากผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เพื่อสะท้อนให้เห็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ชัดเจน ในด้านแผนปฏิบัติงาน ความรู้และทักษะของ ผู้ปฏิบัติงาน ทรัพยากรในการดำเนินงาน ทั้งด้าน งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีที่เอื้อ ต่อการดำเนินการสำหรับภารกิจ รวมทั้งวิธีการหรือ รูปแบบการดำเนินการในแต่ละภารกิจ

1.3 ผลการดำเนินงานและความเชื่อมั่น ต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ทั้งในส่วนของความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน รวมทั้งการสำรวจข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชน ทั่วไป ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลจากการดำเนินงานของ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์

2. การเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ ชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยนำข้อมูล จากการศึกษาทั้งหมดมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อ

จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

และเชิงปริมาณมาสรุปและวิเคราะห์ เพื่อจัดทำรายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์

ทั้งนี้ มีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 3 เดือน คือ ช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2563

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งศึกษาความสำคัญของประเด็นปัญหาการค้ามนุษย์ และเชื่อมโยงกับนโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ควบคู่ไปกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative research) โดยการสำรวจข้อมูลและความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Survey) จากกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสังกัดกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 113 คน เป็นการสอบถามข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2. ประชาชนทั่วไปในแต่ละภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 400 คน เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับการปราบปรามการค้ามนุษย์

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการสำรวจแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) (Standard Deviation) แล้วจึงนำข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาวิจัย

การประเมินการประเมินการดำเนินงานปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินการดำเนินงานปราบปรามการค้ามนุษย์ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

โดยมีผลการศึกษาใน 3 ส่วน ได้แก่

1.1 การรับรู้ต่อปัญหาการค้ามนุษย์

เมื่อสำรวจข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ พบว่าการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำผิดด้านการค้ามนุษย์ในพื้นที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นการค้าประเวณี รองลงมาคือ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น สอดคล้องกับข้อมูลการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดด้านการค้ามนุษย์ในพื้นที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ พบว่าเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับความผิดในเรื่องการค้าประเวณี รองลงมาคือ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น เช่นกัน ในขณะที่ไม่พบการร้องเรียนหรือการกระทำผิดในลักษณะอื่นมากนัก ทั้งการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การนำคนมาข่มขืน การอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการทุจริตบุคคล การเอาคนลงเป็นทาส และการบังคับตัวด้วยะเพื่อการค้า

นอกจากนี้ เมื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ต่อการกระทำผิดด้านการค้ามนุษย์ของประชาชนในสังคม พบว่าสามารถแบ่งประชาชนออกเป็น

3 กลุ่ม ได้แก่

1) ประเด็นที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในด้านการบังคับใช้แรงงานหรือบริการด้านการแสวงหาหรือได้รับประโยชน์จากการค้าประเวณี และด้านการนำคนมาข่มขืน ด้านการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก ด้านการบังคับคนลงเป็นทาส และด้านการแสวงหา/ได้รับประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น ซึ่งเป็นการกระทำผิดที่มักเกิดขึ้นในสังคมทั่วไป โดยการกระทำผิดที่ประชาชนส่วนใหญ่มักมีประสบการณ์พบเห็นหรือเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์คือ การนำคนมาข่มขืน และการแสวงหาหรือได้รับประโยชน์จากการค้าประเวณี สอดคล้องกับข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ที่สะท้อนว่าการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำผิดด้านการค้ามนุษย์ในพื้นที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นการค้าประเวณี และการดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดด้านการค้ามนุษย์ในพื้นที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นการค้าประเวณีเช่นกัน

2) ประเด็นที่ประชาชนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจ พบว่า ประชาชนยังไม่มีหรือไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในด้านการบังคับตัวด้วยวิธีเพื่อการค้า และการกระทำอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ซึ่งมักเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถพบเห็นในสังคมวงกว้างมากนัก นอกจากนี้ ประชาชนยังมีความสับสนระหว่างการทำผิดด้านแรงงานหรือการข้ามแดนแบบผิดกฎหมายกับการค้ามนุษย์ โดยมองว่า การลักลอบพาบุคคลข้ามแดนเพื่อทำงาน และการเปิดร้านนวดสปาโดยจ้างพนักงานจากผู้ลักลอบผ่านแดน เป็นการกระทำที่เป็นการค้ามนุษย์ ซึ่งอาจเนื่องมาจากลักษณะของการกระทำผิดที่ส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตมนุษย์เช่นกัน แต่ประชาชนอาจขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนถึงการบังคับใช้กฎหมายต่อการกระทำผิดที่แตกต่างกัน

3) ประเด็นที่ประชาชนยังไม่แน่ใจ หรือยังไม่มั่นใจในความรู้ความเข้าใจของตนเอง พบว่า แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจว่าสถานการณ์ใดที่จะทำให้ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ แต่ไม่มั่นใจว่าจะต้องแก้ไขสถานการณ์หรือแจ้งต่อหน่วยงานใด โดยมีเพียงบางส่วนที่ทราบว่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และมั่นใจว่าสามารถแก้ไขสถานการณ์หรือแจ้งต่อหน่วยงานใด สะท้อนให้เห็นถึงการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนในสังคมเกี่ยวกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปราบปรามการค้ามนุษย์รวมทั้งแนวทางในการดำเนินการเมื่อพบเห็นการกระทำที่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ ซึ่งอาจยังไม่เพียงพอหรือสามารถสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในสังคมได้อย่างชัดเจนและทั่วถึง โดยประชาชนเห็นว่า การค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมรูปแบบหนึ่ง จึงมักเลือกแจ้งข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เป็นหลัก แต่ยังมี การรับรู้ว่ามีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปราบปรามการค้ามนุษย์โดยตรง ประชาชนบางส่วนจึงมีการแจ้งข้อมูลไปยังกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์เช่นกัน

1.2 การประเมินกระบวนการดำเนินงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์

ในปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้มีความจริงจังในการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยได้ประกาศนโยบาย “ขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้น (zero tolerance)” และให้เป็นวาระเร่งด่วนระดับชาติ (พีระพงษ์ วงศ์สมาน, 2560, น. 56) โดยมีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และให้การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเรื่องงบประมาณ ข้อกฎหมาย และเครื่องมือในการทำงาน เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ ผ่านการแนวทางการดำเนินงาน 5 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ

การป้องกัน และการพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายภาคี และยังมีการบูรณาการระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อาชนน ไกรทอง, สัมภาษณ์, 2563, 14 มกราคม) จากสถานภาพของการเป็น “วาระแห่งชาติ” และมีการปฏิรูปการทำงานเพื่อจัดปัญหาการค้ามนุษย์อย่างเป็นระบบ โดยมีการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยใช้มาตรการทางปกครอง มาตรการทางวินัย และมาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินในทางแพ่ง และการดำเนินคดีทางอาญานอกจากนี้ยังได้เพิ่มการตรวจสอบและดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลมีความเอาใจจริงเอาใจ และใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มข้น รุนแรงต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเกรงกลัวไม่กล้าที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ จนทำให้เกิดอุปสรรคหรือจุดอ่อนในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้วย และยังมีการส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ การบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง นโยบายและมาตรการของรัฐบาลที่ต้องการทำลายเครือข่ายของกลุ่มบุคคลและผู้มีอิทธิพล สามารถ จับกุม ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เพิ่มมากขึ้น และยังสามารถช่วยเหลือผู้เสียหายให้พ้นจากการตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ได้เพิ่มมากขึ้น (เกียรติทอง ทองคำ, สัมภาษณ์, 2563, 13 กุมภาพันธ์; สมบัติ นักพ่อน, สัมภาษณ์, 2563, 13 กุมภาพันธ์)

กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ นับเป็นหน่วยงานด่านหน้าที่มีบทบาทหลักและมีความสำคัญในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีภารกิจในการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างชัดเจน มีบทบาทและหน้าที่ในการปกป้อง คุ่มครอง และแก้ไข

ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก เยาวชน สตรี และแรงงาน ตลอดจนการปราบปรามเครือข่ายขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย องค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ถูกก่อตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่ 5) ลงวันที่ 22 ม.ค. 2557 (มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 6 ก.พ. 2557) ทำงานภายใต้กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีองค์กรภายในประกอบด้วยฝ่ายอำนวยการ ซึ่งประกอบไปด้วย ฝ่ายงานธุรกิจและกำลังพล งานแผน ยุทธศาสตร์และงบประมาณ งานการเงินและพัสดุ การงานกฎหมาย วินัย และงานคดี และงานวิเทศสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, กองกำกับการ 1 – 6 และกลุ่มงานสอบสวน โดยกองกำกับการ 1 รับผิดชอบพื้นที่ บชน. กองกำกับการ 2 รับผิดชอบพื้นที่ภูธรภาค 1 และ 2 กองกำกับการ 3 รับผิดชอบพื้นที่ภูธรภาค 3 และ 4 กองกำกับการ 4 รับผิดชอบพื้นที่ภูธรภาค 5 และ 6 กองกำกับการ 5 รับผิดชอบพื้นที่ภูธรภาค 7 และ 8 กองกำกับการ 3 รับผิดชอบพื้นที่ภูธรภาค 9 และกลุ่มงานสอบสวนในปัจจุบันมีบุคลากรภายในจำนวน 489 ตำแหน่ง โดยอำนาจหน้าที่ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 3 ประการคือ 1) รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ 2) สืบสวนสอบสวน ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การกระทำผิดต่อเด็ก เยาวชน และสตรี ตลอดจนความผิดเกี่ยวกับแรงงาน 3) การจัดระเบียบสังคมตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ เมื่อสำรวจข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ของกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ พบว่า มีผลการสำรวจใน 8 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) การวางแผนการปฏิบัติการประจำปี และการถ่ายทอดแผนปฏิบัติงานไปให้ผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หน่วยงานมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีอย่างเป็นทางการ และมีการถ่ายทอดให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานรับรู้อย่างชัดเจน มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปีทั้งในด้านของมาตรการป้องกันและปราบปราม ด้านการดำเนินคดี และมาตรการอื่น ๆ ซึ่งกองบังคับการฯ ได้มีการถ่ายทอดแผนการปฏิบัติงานไปให้ผู้ปฏิบัติงาน โดยการจัดการประชุมภาพรวม เพื่อให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจตรงกันถึงแผนปฏิบัติงาน และมีการถ่ายทอดทางลายลักษณ์อักษร โดยการทำเป็นหนังสือเวียนภายในหน่วยงาน

2) ความรู้และทักษะสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย พบว่า กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ มีการจัดอบรมเกี่ยวกับความรู้และทักษะสำหรับการปฏิบัติงานอยู่เสมอ โดยมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ หรือเพิ่มทักษะในการทำงานให้กับข้าราชการตำรวจในหน่วยงาน เช่น การอบรมด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องและด้านเทคนิคและเครื่องมือในการสืบสวนสอบสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสืบสวน รวบรวมและข้อมูล บนอินเทอร์เน็ตหรืออุปกรณ์ดิจิทัล เป็นต้น โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ จัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพงานสืบสวนสอบสวน เรื่องการค้ำมนุษย์และการละเมิดทางเพศทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3) งบประมาณในการดำเนินการสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากในปัจจุบัน ภารกิจที่

เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ยังมีความสลับซับซ้อน และต้องมีการดำเนินงานหลายขั้นตอน ซึ่งในการนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จริงในแต่ละภารกิจนั้นพบว่า การลงพื้นที่ตรวจสอบข้อมูลการเดินทางไปจับกุมผู้ต้องหาที่อยู่ต่างจังหวัด มีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้บางครั้งงบประมาณในการดำเนินงานสำหรับภารกิจนั้นไม่เพียงพอในการปฏิบัติ บางครั้งจึงต้องมีค่าใช้จ่ายงบประมาณส่วนตัว

4) วัสดุอุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีที่เอื้อต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย พบว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าไปอย่างมาก และมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างใกล้ชิด ซึ่งทำให้รูปแบบอาชญากรรมส่วนใหญ่ เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะของรูปแบบออนไลน์มากขึ้น ในปัจจุบัน กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน ADC (ATPD Data Center) มาให้เจ้าหน้าที่ไปทำงานในแต่ละพื้นที่เพื่อลงข้อมูลในระบบ เช่น การตรวจสอบสถานบริการ การตรวจสอบบุคคลพันโท ซึ่งข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติการ จะแสดงผลออกมาในแต่ละเดือนอย่างชัดเจน และสามารถเก็บข้อมูลไว้เปรียบเทียบวิเคราะห์ นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างดี นอกจากนี้ยังพบว่า มีระบบการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ที่ชัดเจนส่งผลให้สามารถจัดเก็บข้อมูลได้สมบูรณ์ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรายงานผลการดำเนินงานผ่านการประชุมอย่างเป็นทางการเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามทางกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ ยังคงต้องการวัสดุอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการดำเนินการสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมายที่มีความทันสมัยมากขึ้น อาทิ อุปกรณ์ที่สามารถทำการบันทึกการสอบปากคำ อุปกรณ์ดึงข้อมูลจากโทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือซอฟต์แวร์

ที่ทันสมัย เป็นต้น เพื่อให้มีความเพียงพอกับการปฏิบัติงาน และเพียงพอกับบุคลากรทุกคนในองค์กร ซึ่งหากสามารถมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแบ่งเบาการทำงานของบุคลากรได้ จะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีความรวดเร็ว และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมากขึ้น

5) วิธีการหรือรูปแบบในการทำงาน เนื่องจากโครงสร้างของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของกองบังคับการฯ ที่ทำงานด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นหลัก ดังนั้นองค์กรจึงมีความชัดเจนในการทำงาน แม้ว่าภารกิจบางประการมีความซับซ้อน และต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ และชำนาญการพิเศษ แต่กองบังคับการการปราบปรามการค้ามนุษย์ เข้ามาสนับสนุนเจ้าหน้าที่ให้สามารถใช้วิธีการหรือรูปแบบใหม่ๆ ในการทำงานได้อย่างสอดคล้อง ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่จึงไม่มีปัญหาในเรื่องวิธีการหรือรูปแบบการดำเนินการสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

6) การประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ พบว่า ในสถานะที่เกิดขึ้นของการทำงานคือ เมื่อหน่วยงานมีการลงพื้นที่ ส่วนใหญ่จะเป็นการลงพื้นที่เพื่อทำการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ ซึ่งแนวทางการดำเนินคดีค้ามนุษย์ตามกฎหมาย จะต้องมีการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ก่อน ดังนั้นในการทำงานจะมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อร่วมกันช่วยเหลือ คัดแยก รวมถึงการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ค่อยพบปัญหาในการประสานงาน เพราะแนวทางการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ มักมีการประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และบ้านพักเด็กและ

ครอบครัวในพื้นที่ แต่บางครั้ง อาจจะมีปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนของข้อมูล การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน เป็นต้น จึงอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้ นอกจากนี้ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ยังได้แสวงหาความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนในหลายๆ หน่วยงานเพื่อช่วยกันสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ หรือการให้ความช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์

7) การประเมินผลการทำงาน พบว่า กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงานอย่างชัดเจนในแต่ละเดือนว่า กองบังคับการฯ จะต้องมีการจับกุมหรือมีผลการปฏิบัติงานเท่าใด เพื่อเป็นเครื่องมือชี้วัดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้กองบังคับการมีประสิทธิผลในการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น และในรายละเอียดคือ แต่ละกองบังคับการจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการในกองกำกับ (มีกองกำกับละ 4 ชุดปฏิบัติการ) ว่าแต่ละชุดปฏิบัติการผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่

อีกทั้งยังพบว่า การปฏิบัติงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์มีการสร้างระบบจิตใจเชิงบวกที่ชัดเจน โดยมุ่งเน้นในส่วนของการให้รางวัลสำหรับผู้ปฏิบัติงานและส่วนงานที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี รวมทั้งมีการสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ค่อนข้างมาก เช่น มีการมอบรางวัลพิเศษสำหรับผู้ที่มีผลการปฏิบัติการยอดเยี่ยมในแต่ละปี ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการปฏิบัติงาน นอกจากนี้การได้รับกำลังใจ หรือการเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชา ก็ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้หน่วยงานยังมีการสนับสนุนในเรื่องความรู้และทักษะสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจและปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญในการผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงาน

มีความพร้อมและเต็มใจในการปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดได้เต็มศักยภาพของตนเอง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวถือเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผลของความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างเป็นรูปธรรมอีกประการหนึ่งก็คือในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยได้รับการปรับระดับจาก Tier 2 เฝ้าระวัง (Tier 2 Watch List) ในปี พ.ศ. 2560 มาเป็น Tier 2 (กรมประชาสัมพันธ์, 2018 น.1) และยังคงอยู่ในระดับนี้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2561-2563 โดยกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาได้ระบุว่า แม้ประเทศไทยจะยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของการค้ามนุษย์ แต่ก็ได้ดำเนินการอย่างสำคัญและใช้ความพยายามมากขึ้นเพื่อไปถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าว

1.3 ผลการดำเนินงานและความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ผู้ปฏิบัติงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์สะท้อนความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ในแต่ละภารกิจว่า ในภาพรวมของการดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ค่อนข้างดี โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานทุกด้านสามารถบรรลุเป้าหมายได้ค่อนข้างดี ทั้งงานตรวจพื้นที่ งานจับกุมปราบปราม งานสอบสวน งานสืบสวน งานประสานเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายและพยาน และงานประชาสัมพันธ์และการอบรมให้ความรู้ ตลอดจนความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยในแต่ละรูปแบบ ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เห็นว่า การดำเนินงานทุกด้านสามารถบรรลุเป้าหมายได้ค่อนข้างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าประเวณี รองลงมาคือ การบังคับใช้

แรงงานหรือบริการ การแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การบังคับตัวต่อตัวเพื่อการค้า การเอาคนลงเป็นทาส การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล และการนำคนมาขอราน ทั้งนี้ ผู้ปฏิบัติงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของหน่วยงานในระดับมาก และเห็นว่า หน่วยงานภายนอกมีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และมีความเชื่อมั่นต่อแผนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ในระดับมากเช่นกัน อีกทั้งจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนพบว่า ประชาชนทั่วไปมีความเชื่อมั่นของการดำเนินงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และมีความเชื่อมั่นต่อแผนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ในระดับมากเช่นกัน และในมุมมองของประชาชนทั่วไปกลับสะท้อนความเห็นว่าการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปัจจุบันประเทศไทยมีการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่มากนัก และมีความเชื่อมั่นในระดับปานกลางว่า หน่วยงานภาครัฐจะสามารถป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ได้อย่างแท้จริง

ลักษณะดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นว่า กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์มีแผนงานและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งระบบสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์มีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของตนเองอย่างจริงจัง โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานของหน่วยงานเป็นสำคัญ แต่การสร้างการรับรู้ถึงการปฏิบัติงานของหน่วยงานไปยังประชาชนอย่างยังไม่สามารถทำได้เต็มที่นัก ประกอบกับสถานการณ์ปัญหาการกระทำผิดด้านการค้ามนุษย์ในหลายพื้นที่ที่ประชาชนยังคงพบเห็นในสังคมที่ตนเองอยู่อาศัย

จึงส่งผลให้ประชาชนทั่วไปยังมีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไม่มากนัก

2. ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

2.1 ปัจจัยเชิงบวกของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์

1) การเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจและโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน เนื่องจากกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจและโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน และการเป็นหน่วยงานที่มีฉันทามติจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยในส่วนแรกพบว่ากองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ มีภารกิจและมีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนคือ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเมื่อเสริมกับการบริหารงานภายในที่มีโครงสร้างชัดเจนและมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานในพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ชัดเจน ทำให้กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สามารถทำภารกิจของหน่วยงานได้มีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องของการวางแผนการทำงาน ความรู้และการพัฒนาทักษะ การใช้งบประมาณ การบริหารงานวัสดุและเทคโนโลยี การประสานงานในพื้นที่ และการประเมินผล

2) การได้รับฉันทามติจากทั้งประชาคมโลกและภายในประเทศ นอกจากนี้ “การค้ามนุษย์” เป็นอาชญากรรมข้ามชาติและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ทำให้ภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นภารกิจที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทั้งภายนอกและภายในประเทศ โดยภายนอกประเทศคือ การอยู่ภายใต้สนธิสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ ตลอดจนเป็นที่จับตามองของทั่วโลกในฐานะประเทศที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทั้งสามสถานภาพคือ สถานภาพของประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง ทำให้ภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นภารกิจเร่งด่วนและจำเป็นที่จะต้องได้รับการให้ความสำคัญ ซึ่งได้ทำให้เกิดกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่เป็นหน่วยงานเฉพาะทาง มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการจัดการและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีแผนงานและแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งระบบสนับสนุนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้บุคลากรมีความมั่นใจในตัวเอง และมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของตนเอง แต่ในด้านความสัมพันธ์กับประชาชนนั้นอาจจะยังคงมีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจของประชาชนเองในเรื่องการค้ามนุษย์ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงดังต่อไปนี้

2.2 ปัจจัยที่ควรจะมีการเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการทำงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์

1) มีการเพิ่มหรือให้ความสำคัญกับพันธกิจในการสร้างความเชื่อมโยงกับประชาชน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่า การค้ามนุษย์คือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ด้านการแสวงหาหรือได้รับประโยชน์จากการค้าประเวณี และด้านการนำคนมาขอทาน แต่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับตัวอวัยวะหรือการขูดรีด และมีความสับสนระหว่างการค้ามนุษย์และการกระทำผิดด้านแรงงาน จึงควรที่จะให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องที่เป็นการค้ามนุษย์ในเรื่องหลัก คือ 1) ประเด็นการค้ามนุษย์ที่ประชาชนยังไม่สามารถพบเห็นในสังคมวงกว้าง เช่น การบังคับตัวอวัยวะเพื่อการค้า และการกระทำอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล 2) ให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถแยกแยะความผิดฐานค้ามนุษย์หรือการกระทำผิดด้านแรงงาน และการข้ามแดนแบบ

ผิดกฎหมายกับการค้ามนุษย์ เนื่องจากเป็นการกระทำผิดที่อาจจะใกล้เคียงกัน แต่การบังคับใช้กฎหมายต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน และเนื่องจากผลการศึกษาพบว่าประชาชนยังไม่ทราบว่า มีหน่วยงานเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จึงควรเร่งการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนมีความรู้ความเข้าใจว่าในกรณีที่พบเห็นหรือรับทราบเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สามารถแจ้งให้กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินการต่อไปได้

2) การเพิ่มวัสดุและเทคโนโลยี และลดความซับซ้อนในการจัดการด้านงบประมาณ จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ข้อจำกัดที่สำคัญในการดำเนินงานตรวจพื้นที่คือ เรื่องงบประมาณในการดำเนินการสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานตรวจพื้นที่ที่มีความสลับซับซ้อน งานประชาสัมพันธ์และการอบรมให้ความรู้ งานสืบสวน และงานสอบสวน และข้อจำกัดในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการดำเนินการสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เช่น คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ในการดึงข้อมูลออกจากสมาร์ตโฟน เป็นต้น หากบุคลากรได้รับการเสริมเพิ่มเติมเรื่องวัสดุและการฝึกอบรมให้มีความรู้เทคโนโลยีที่เท่าทันอาชญากรรมข้ามชาติ จะทำให้การทำงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์สามารถประสบความสำเร็จได้ดีกว่านี้ ดังนั้นเพื่อให้การทำงานของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์สามารถบรรลุความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการพิจารณาในการเพิ่มวัสดุและเทคโนโลยี เพื่อให้บุคลากรสามารถก้าวทันการค้ามนุษย์ในโลกดิจิทัล ซึ่งกำลังเพิ่มจำนวนขึ้นมากในทุกวัน และยังคงจะที่ลดหรือคลายล็อกในด้านการจัดการงบประมาณ เพื่อให้บุคลากรสามารถทำงานลงพื้นที่ได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ และมีการสนับสนุนด้านงบประมาณที่คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

การค้ามนุษย์เป็นปัญหาสำคัญที่ได้รับความสนใจจากประชาคมโลก และได้มีกรอบแนวทางการประเมินการจัดการการค้ามนุษย์ในระดับระหว่างประเทศ การที่ประเทศไทยมีปัญหาระหว่างการค้ามนุษย์จึงทำให้กระทบต่อชื่อเสียงของประเทศ และอาจส่งผลถึงมาตรการต่างๆ ที่จะคว่ำบาตรประเทศไทยต่อไป

ยุทธศาสตร์ชาติ ได้ก่อกำเนิดขึ้นในฐานแผนระยะยาวในการบริหารประเทศ ในปัจจุบันแผนยุทธศาสตร์ชาติได้ถูกกำหนดให้เป็นกรอบในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลทุกๆ รัฐบาล ซึ่งในส่วนของการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยได้มีการถ่ายทอดแผนดังกล่าวออกมาเป็นกฎหมาย นโยบาย และกลไกในการทำงาน โดยกองกำลังป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการต่อต้านการค้ามนุษย์ตามยุทธศาสตร์ชาติที่ได้กำหนดไว้

การดำเนินงานของกองกำลังป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ผ่านมา เป็นการดำเนินงานที่มีลักษณะเด่นคือ การเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจและโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน โดยมีการวางแผนการปฏิบัติการประจำปี และการถ่ายทอดแผนปฏิบัติงานไปให้ผู้ปฏิบัติงาน, บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย, วิธีการหรือรูปแบบในการทำงาน, การประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่, การประเมินผลการทำงาน และจากการที่เป็นหน่วยงานที่ได้รับฉันทามติจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีข้อตกลงระหว่างประเทศรองรับ เช่นเดียวกับการทุ่มเททรัพยากรให้กับการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบของกฎหมาย นโยบาย และกลไกในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคลากร

ในหน่วยงานมีขวัญและกำลังใจ และมีความเชื่อมั่นในการทำงานของตนเองค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ดียังอาจจะมีช่องว่างที่สามารถช่วยเสริมศักยภาพของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ คือการเพิ่มความเชื่อมโยงกับประชาชน โดยการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในประเด็นที่ประชาชนอาจจะยังไม่ได้พบเห็นได้บ่อยครั้งในชีวิตประจำวัน และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน

ทราบว่าหากได้พบเห็นปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ของตน ควรจะมีการติดต่อกับหน่วยงานใดเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ควรมีการพิจารณาปรับปรุงงบประมาณในการดำเนินการสำหรับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย, วัสดุอุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีที่เอื้อต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์สามารถทำภารกิจที่มีความสลับซับซ้อนและละเอียดอ่อนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นไปอีก

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมประชาสัมพันธ์. (2018). *TIP Report Upgrades Thailand from Tier 2 Watch List to Tier 2*. สืบค้นจาก https://thailand.prd.go.th/ewt_news.php?nid=6881&filename=index
- เกียรติก้อง ทองคำ. สารวัตร. กองบังคับการ 2. กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์. 2563, 13 กุมภาพันธ์.
- นิตา ชูโต. (2541). ระบบติดตามผลของโครงการพัฒนา. ใน ทศพร ศิริสัมพันธ์, บรรณาธิการ. *เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). *เทคนิควิธีประเมินโครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์งาม.
- พระพงษ์ วงศ์สมาน. (2560). แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย. หลักสูตร วปอ.59 *ลักษณะวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- วรเดช จันทรศร. (2552). *ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2558). *หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิตากสินเพื่อการพัฒนาการศึกษา.
- ศิปติ นพประเสริฐ. (2553). *จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 84*. ความมั่นคงของมนุษย์: การค้ำมนุษย์ในไทย [จุลสาร]. กรุงเทพฯ: โครงการความมั่นคงศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2546). *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมบัติ นักพ่อน. ผู้บังคับหมู่ กองบังคับการ 2. กองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์. 2563, 13 กุมภาพันธ์.
- อาชยน ไกรทอง. ผู้บังคับการ. กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 3. (วันที่ 14 มกราคม 2563). 2563, 13 กุมภาพันธ์.

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, J. E. (2015). *Public Policymaking: an Introduction*. (8th ed). Australia: Wadsworth.
- Berman, Pual. (1978). *The Study of Macro-and-Micro-Implementation in Public Policy*. Santa Manica: Rand Corporation.
- Chen, T. H. (2015). *Practical Program Evaluation*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dunn, W. N. (2018). *Public Policy Analysis: an Integrated Approach* (6th ed.). New York, NY: Routledge.
- Dye, Thomas R. (1978). *Policy Analysis*. (2nd ed). Alabama: The University of Alabama Press.

Posavac, E. J. and Linfield, K. J. (2011). *Program Evaluation: Methods and Case Studies*. (8th ed.). Boston: Prentice Hall.

Rossi, P.H., Freeman, H.E., & Lipsey, M.W. (2004). *Evaluation: A Systematic Approach*. (6th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.